

BYLAAG F



Bylaag F: Bespreking van *collages*

SLEUTEL VAN INHOUDSANALISE EN TEMATIESE KODERING

Aanpassing by veranderinge	Ontwykende gedrag
Bewustheid van self	Optimisme
Buigsaamheid	Probleemoplossing
Empatie	Realiteitstoetsing
Gelukkigheid	Selfaktualisering
Goedkeuring	Selfgeldendheid
Grense	Selfwaarde
Impulskontrole	Sosiale verantwoordelikheid
Interpersoonlike verhoudinge	Streshantering
Negatiewe beleving van eie vermoëns	Verbalisering van emosies
Onafhanklikheid	Verbalisering van emosies (pos)
Ontoepaslike hantering van emosies	

Sleutel vir kodering

N	Navorsers
D	Deelnemers

Deelnemer A

N: Vertel my bietjie meer oor hierdie pragtige *collage* wat jy gemaak het.

D1: Wel ek hou baie van trokke en wil graag eendag saam met my pa aan trokke werk. En ek het die diere daar geplak want ek hou van diere, ek is goed met diere en trokke.

N: En dié?

D1: Dit was vir my mooi hoe die mense saam stap en bly is, en daai dogtertjie is mos weg. En die kos, ek hou baie van eet. En daai was vir my *funny*.





Deelnemer B

- N: Vertel my bietjie meer oor hierdie pragtige *collage* wat jy gemaak het.
- D2: Ek het als geplak wat vir my mooi is, soos *Winnie the pooh*, en daai rokke en fone. Dit is alles vir my baie mooi. Kyk die hondjie, dit lyk amper soos my baba, sy is net 'n Maltese. As ek eendag klaar is met skool gaan ek leer om 'n skoonheids-terapeut te wees en dan gaan ek met sulke goed werk. Ek hou van mooi maak en van mooi lyk. Daai is vir kommunikasie, so ek bly "*in touch*". Ek gaan eendag baie geld hê en dan sal ek dit koop. Soos Charlize Theron.

BYLAAG G



Bylaag G: Selfportrette

SLEUTEL VAN INHOUDSANALISE EN TEMATIESE KODERING

Aanpassing by veranderinge	Ontwykende gedrag
Bewustheid van self	Optimisme
Buigsaamheid	Probleemoplossing
Empatie	Realiteitstoetsing
Gelukkigheid	Selfaktualisering
Goedkeuring	Selfgeldendheid
Grense	Selfwaarde
Impulskontrole	Sosiale verantwoordelikheid
Interpersoonlike verhoudinge	Streshantering
Negatiewe beleving van eie vermoëns	Verbalisering van emosies
Onafhanklikheid	Verbalisering van emosies (pos)
Ontoepaslike hantering van emosies	

Selfportret deur Deelnemer A

Ek is gebore op Maandag 13 Augustus 1991 om 10:50 in die Femina Kliniek, Pretoria. Ek was 53 cm lank en het 3.8 kg geweeg. Ek het 'n blasvel en donker bruin oë. Ek was van my geboorte as 'n "fris" seun. Ek was 'n pragtige baba en van kleins af my ouers se liefing.

Ek is die oudste van 2 kinders, my sussie _____ is 12 jaar oud. Ek kom uit 'n liefdevolle en stabiele huis.

My ouma het na my omgesien, terwyl my ma halfdag gewerk het. Ek het met baie liefde en aandag groot geword. 1996 in ek Gr 0 toe by die Laerskool Totiusdal in die Moot. Ek was van Gr. 6 – 9 in die Gereformeerde Skool Dirk. *Postma.*



Vanaf Gr. 10 is ek in die Onafhanklike Senior Skool Deo Edu, waar ek die gelukkigste is wat ek nog ooit in 'n skool was.

Ek sal myself beskryf as vriendelik, opreg, hardwerkend, groot hartig, liefdevol en 'n toegewyde Christen. Ek hou van uitdagings en dit is vir my baie moeilik om te verloor. Ek sal eerder wil WEN. Ek is mal oor fisiese uitdagings!

en is my beste vriende by die skool. Ek sal nie met kinders meng wat my nie aanstaan nie, alhoewel hulle my glad nie pla nie. Tot dusver het groepsdruk my nog nie gepla nie. Ek verkies om nie "cool" te wees nie en ek dra glad nie klere wat in die "mode" is nie, dit is nie vir my belangrik nie. Dit is nie vir my belangrik om "in" te wees nie.

My grootste swak punt in verhoudings is dat ek geneig is om gou kwaad te word en ek is geneig om dalk te gou die leiding te wil neem. Ek staan ook op my standpunt as ek weet dat ek reg is en almal hou nie altyd daarvan nie. Ek sukkel soms om presies te sê hoe ek voel. Ek is ook geneig om 'n "pleaser" te wees, tenkoste van myself.

My groot liefde in my lewe is trokke en warmgemaakte karre. As ek klaar is met skool, beplan ek om saam met my pa by Vanstone te werk, waar ons 'n kontrak het met twee trokke.

En dit is ek, DEELNEMER A



Ek het groot geword in Piet Retief, maar ek is in Pretoria gebore ek was 'n vet baba gewees. Ek was in Laerskool Piet Retief tot graad 2 ek het baie vriende gehaat en mense het van my gehou. Ons het in Oktober 1998 Kempton Park toe getrek. My pa het sy eie besigheid in Piet Retief gehaat en hy het eers 'n dag na ons gekom. Ek het op my verjaarsdag na my nuwe laerskool gaan kyk en die volgende dag was ek in my nuwe skool. Ek was in die koor in my ou skool en ek het trompoppies gedoen en het Finale toe gegaan. Ek het vroeg vriende gemaak omdat ek so 'n vriendelike persoon is. Ek maak maklik vriende. My vriende is vir my baie belangrik. Ek het ritmies gedoen en hoogspring, maar met net tot op 'n punt. Ek het al van kleins af moedel gedoen en ek doen nog-steds. Ek was 2de in 'n baba kompetisie. Ek was bang om hoërskool toe te gaan, maar op die oueinde was dit nie so erg nie. Ek het dit baie geniet. Ek is vriendelik. Ek smile baie. Ek het in 2005 na Duo EDU toe gegaan dis lekker in daardie skool. Ek hou baie daarvan. Ek is nou 1ste jaar Matriek en is leerlingraad. Ek was al baie klasleier maar ek hou daarvan om leerlingraad te wees. Ek het 'n lekker lewe en hou daarvan, ek het baie goeie vriende en ek pas hulle op.

BYLAAG H



NR	SKAAL EN SKAALITEMS	DEELNEMER A		DEELNEMER B	
		VOOR INTERVENSIË	NA INTERVENSIË	VOOR INTERVENSIË	NA INTERVENSIË
	Intrapersoonlike skaal	75	101	109	127
7	It's easy to tell people how I feel	Very seldom true of me	Often true of me	Often true of me	Very often true of me
17	I can talk easily about my feelings	Very seldom true of me	Seldom true of me	Often true of me	Very often true of me
28	It is hard to talk about my deep feelings	Very often true of me	Often true of me	Seldom true of me	Very seldom true of me
31	I can easily describe how I feel	Seldom true of me	Seldom true of me	Very often true of me	Very often true of me
43	It is easy for me to tell people what I feel	Very seldom true of me	Often true of me	Often true of me	Very often true of me
53	I have trouble telling others about my feelings	Often true of me	Often true of me	Seldom true of me	Seldom true of me
	Interpersoonlike skaal	112	116	90	100
2	I am good at understanding the way others feel	Often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Often true of me
5	I care what happens to other people	Very often true of me	Very often true of me	Often true of me	Often true of me
10	I usually know how other people are feeling	Very seldom true of me	Very often true of me	Seldom true of me	Often true of me
14	I am able to respect others	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
20	Having friends is important	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
24	I try not to hurt other people's feelings	Very often true of me	Often true of me	Often true of me	Often true of me
36	I like doing things for others	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
41	I make friends easily	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
45	I feel bad when other people have their feelings hurt	Very often true of me	Very often true of me	Seldom true of me	Often true of me
51	I like my friends	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
55	I can tell when one of my close friends is unhappy	Often true of me	Often true of me	Often true of me	Often true of me
59	I know when people are upset even when they say nothing	Very often true of me	Often true of me	Seldom true of me	Often true of me
	Stresstoleransie	91	103	106	106
3	I can stay calm when I am upset	Very seldom true of me	Seldom true of me	Often true of me	Often true of me
6	It is hard to control my anger	Very often true of me	Often true of me	Very seldom true of me	Seldom true of me
11	I know how to keep calm	Very seldom true of me	Often true of me	Often true of me	Very often true of me
15	I get too upset about things	Seldom true of me	Very often true of me	Often true of me	Seldom true of me
21	I fight with people	Very seldom true of me	Often true of me	Very seldom true of me	Seldom true of me
26	I have a temper	Seldom true of me	Often true of me	Very seldom true of me	Seldom true of me
35	I get angry easily	Very often true of me	Often true of me	Seldom true of me	Seldom true of me
39	It takes a lot for me to get upset	Often true of me	Seldom true of me	Very seldom true of me	Seldom true of me
46	When I'm mad at someone I stay mad for a long time	Very seldom true of me	Often true of me	Very seldom true of me	Seldom true of me
49	It is hard for me to wait my turn	Seldom true of me	Often true of me	Seldom true of me	Very seldom true of me

		Seld	Often true of me	Seldom true of me	Seldom true of me
54	I get upset easily				
58	When I get angry I act without thinking				
	Aanpasbaarheidskaal	90	93	97	118
12	I try to use different ways of answering hard questions	Often true of me	Seldom true of me	Often true of me	Often true of me
16	It is easy for me to understand new things	Often true of me	Often true of me	Often true of me	Often true of me
22	I can understand hard questions	Seldom true of me	Seldom true of me	Seldom true of me	Often true of me
25	I try to stick wit ha problem till I solve it	Often true of me	Very often true of me	Often true of me	Very often true of me
30	I can come up with good answers to hard questions	Often true of me	Seldom true of me	Often true of me	Very often true of me
34	I can come up with many ways of answering a hard question	Seldom true of me	Often true of me	Often true of me	Very often true of me
38	I can easily use different ways of solving problems	Seldom true of me	Often true of me	Seldom true of me	Often true of me
44	When answering hard questions I try to think of many solutions	Seldom true of me	Seldom true of me	Often true of me	Very often true of me
48	I am good at solving problems	Often true of me	Often true of me	Often true of me	Often true of me
57	Even if things get hard, I do not give up	Often true of me	Often true of me	Often true of me	Very often true of me
	Algemene gemoedskaal	103	108	119	124
1	I enjoy having fun	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
4	I am happy	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
9	I feel sure about myself	Seldom true of me	Often true of me	Very often true of me	Very often true of me
13	I think that most things I d will turn out OK	Very often true of me	Often true of me	Often true of me	Very often true of me
19	I hope for the best	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
23	I like to smile	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
29	I know things will be okay	Seldom true of me	Often true of me	Often true of me	Very often true of me
32	I know how to have a good time	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
36	I like doing things for others	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
40	I feel good about myself	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
47	I am happy with the kind of person I am	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
50	I enjoy the things I do	Seldom true of me	Very often true of me	Very often true of me	Very often true of me
56	I like my body	Very seldom true of me	Seldm true of me	Very often true of me	Very often true of me
60	I like the way I look	Often true of me	Often true of me	Very often true of me	Very often true of me
	Positiewe indrukskaal	113	107	112	107
8	I like everyone I meet	Very often true of me	Often true of me	Often true of me	Often true of me
18	I have good thoughts about everyone	Often true of me	Often true of me	Often true of me	Often true of me
27	Nothing bothers me	Very seldom true of me	Very seldom true of me	Seldom true of me	Very seldom true of me
33	I must tell the truth	Often true of me	Often true of me	Very often true of me	Very often true of me
42	I think I am the best in everything I do	Very often true of me	Often true of me	Often true of me	Often true of me
52	I do not have bad days	Seldom true of me	Often true of me	Seldom true of me	Seldom true of me
	Totale emosionele intelligensie	86	107	106	125

BYLAAG I



Bylaag I: Veldnotas gemaak tydens observasie van die deelnemers

SLEUTEL VAN INHOUDSANALISE EN TEMATIESE KODERING

Aanpassing by veranderinge	Ontwykende gedrag
Bewustheid van self	Optimisme
Buigsaamheid	Probleemoplossing
Empatie	Realiteitstoetsing
Gelukkigheid	Selfaktualisering
Goedkeuring	Selfgeldendheid
Grense	Selfwaarde
Impulskontrole	Sosiale verantwoordelikheid
Interpersoonlike verhoudinge	Streshantering
Negatiewe beleving van eie vermoëns	Verbalisering van emosies
Onafhanklikheid	Verbalisering van emosies (pos)
Ontoepaslike hantering van emosies	

Veldnotas: Observasies van Deelnemer A

Tydens die klassituasie het Deelnemer A gedurig die onderwyseres onderbreek om kommentaar te lewer. Selfs wanneer daar oor 'n ernstige onderwerp gesels word. Hy maak grappe oor als, dit lyk nie asof hy weet hoe hy oor sekere gebeure voel nie. Hy kan nie stilbly in die klasse nie, dit lyk of hy alles sê wat hy dink.

Hy het egter later in die periode begin werk. Hy werk onafhanklik en wil graag sy onderwysers tevrede stel. Ek het uit die klasobservasies opgemerk dat dit vir hom tog belangrik is wat ander van hom dink en sê, hy het byvoorbeeld aanhou grappe maak terwyl die ander leerders vir hom gelag het, maar het dadelik opgehou toe die onderwyseres hom aangespreek het. Hy koppel sy waarde aan wat ander van hom dink en sê. Hy soek na goedkeuring deur te vra of wat hy doen reg is, of om hulp aan te bied. Op 'n ander geleentheid het hy tydens 'n klasperiode gespanne geraak toe



hy nie 'n opdrag korrek uitgevoer net nie en hy net kwaad geword en sy boek van die tafel afgestamp.

Uit my observasie van Deelnemer A tydens die klassituasie het ek opgemerk hoe hy op een primêre emosie gesteun het om op situasies te reageer. Hy het byvoorbeeld altyd by verskillende geleenthede met woede en aggressie gereageer. Dit lyk asof hy eers kwaad word en dan die uitdaging wat aan hom gestel word aanpak. Wat opmerklik is, is dat sy reaksies tydens hierdie insidente dieselfde was wat betref die intensiteit van sy reaksie. Hy het dus met dieselfde woede gereageer op verskillende situasies. Hierdie onvermoë om toepaslik te reageer word as aanduider beskou van sy beperkte vermoë om ondersoek in te stel na wat hy voel en sy emosies korrek te identifiseer.

Op die speelgrond help hy ander waar hy kan. Dit kom voor asof hy goeie interpersoonlike verhoudinge het. Hy help die kleiner kinders deur om hulle van die ander groot kinders te beskerm. Toe die klas eenmaal gaan ysskaats het, het een van sy vriende geval. Die klasmaat het sy ken oopgesny op die ys. Deelnemer A het daarop aangedring om saam te gaan na die hospitaal om die seun by te staan. Hy geniet die beskermer rol vreeslik.



Veldnotas: Observasies van Deelnemer B

Sy sit in die klas en gesels, sy kom baie selfstandig voor. Die onderwysers stuur haar gedurig rond om allerhande takies te verrig. Sy help waar sy kan, sy is baie betroubaar. Sy doen haar werk pligsgetrou. In die een klas het sy die hele klasgesprek oorgeneem en toe die onderwyseres haar stil maak toe sê sy, sy help net die dommes reg. Toe die onderwyseres haar aanspreek, toe word sy kwaad en skree dat sy net 'n grap maak en stap uit die klas uit en gaan huil in die badkamer. Sy kan nie toepaslike vaardighede geïmplementeer om emosioneel belaaide situasies te hanteer nie. Indien 'n konfliktsituasie in die klas sou ontstaan het sy kwaad geword en haarself uit die situasie onttrek.

Deelnemer B het nogal simpatie met ander, maar sy vergelyk egter ander se situasies met haar eie en spreek haar dan uit oor die ernstigheid van die situasie. My observasie van Deelnemer B tydens die klassituasie dui verder daarop dat sy op een primêre emosie steun om op situasies te reageer. Sy word kwaad en raak dan stil. Wanneer sy nie meer die situasie kan hanteer nie, verlaat sy die klas en gaan na die badkamer.

Tydens 'n volgende periode het ek opgemerk het dat Deelnemer B maklik angstig en gespanne raak wanneer sy met nuwe take gekonfronteer word, sy wou byvoorbeeld nie 'n vraestel in die Aardrykskunde klas uitwerk nie want sy het gesê sy weet nie hoe nie en gaan nie probeer nie want net nou is dit weer verkeerd. Sy praat baie in die spesifieke onderwyseres se klas oor haar gevoelens.

Sy het ook met woede gereageer toe 'n onderwyser vir die klas beloof het hulle kan 'n af periode kry en dit toe nie vir hulle gee nie. Dit lyk asof sy sukkel met verandering in haar roetine of struktuur.



Sy probeer selfgeldend wees, sy sukkel egter soms. Sy het byvoorbeeld gevra hoekom sy altyd alles moet doen (toe 'n juf haar wou stuur), maar dit steeds gedoen.

Op die speelgrond is sy baie oulik, sy help die kleintjies en doen haar diens baie getrou. Sy het egter nie werklik vriende by die skool nie. Sy kom ook gedurig in stryery met van die leerders op die skoolgrond. Dit kom voor asof sy hulle so bietjie wil beheer en as die leerders kan teestribbel dan breek daar 'n bakleiery uit. Dit lyk of sy gefrustreerd raak en dan loop sy net weg. Sy voel maklik seergemaak en bly vir lank tye kwaad vir die leerders wat haar kwaad gemaak het.

Sy blyk oor die algemeen 'n optimistiese mens te wees.



UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

BYLAAG J



Bylaag J: Navorsersdagboek

11 September 2007

Ek is dankbaar om te wees waar ek nou is, ek voel dat ek nou besig is met my navorsing en oppad is om my studies af te handel. Ek is baie opgewonde om met hierdie navorsing te begin aangesien ek glo dat dit 'n verskil in hierdie twee liewe kinders se lewens sal maak. Ek het dit goed gedink om 'n navorsersdagboek by te hou sodat ek al my gedagtes, ervarings en vooroordele kan neerpen en sodoende my eie persoonlike groei en vordering te monitor.

Ek het nog altyd in die tema van hierdie studie belanggestel aangesien ek baie jare betrokke was by spesiale onderwys en ek vreeslik baie belangstel in emosionele intelligensie. Tydens my onderwysjare het ek opgemerk hoe kinders se emosionele intelligensie-vaardighede baie keer bepalend is van hulle skool-sukses en hulle sukses ten aansien van hulle sosiale interaksie met ander, het hierdie tema stadig aan by my begin vorm.

Dit was lank reeds my droom om 'n Opvoedkundige sielkundige te word en dit voel nou vir my asof hierdie droom werklik in my bereik is. Dis 'n fantastiese gevoel.

12 September 2007

Ek het begin met die data-analise en moes in gedagte hou dat ek dit as 'n navorser moes doen en nie as die deelnemers se onderwyseres of intern sielkundige nie. Ek is dankbaar vir die ondersteuning van my studieleiers in hierdie verband. Ek het nogal baie interessante inligting bekom, ek is opgewonde oor wat ek gekry het. Ek het ook die itemanalise van die aanvanklike *Bar-On EQ-i:YV™* (Bar-On, 2000) baie geniet en sien uit om die interessante uitkomst en bevindinge wat uit hierdie studie gaan voortspruit te ontdek!

14 September 2007

Ek het vandag met my studieleier die temas wat ek geïdentifiseer het bespreek en een van die groot *issues* wat uitgekom het, was die feit dat ek die data wil interpreteer as 'n sielkundige, ek kyk na wat die moontlik betekenis van inhoude is in plaas daarvan om na die inhoude as sulks te kyk. Hierdie is iets waarteen ek definitief sal moet waak!!

Ek is baie opgewonde oor die pragtige inhoude wat ek ontvang het, die deelnemers was so gretig om deel te neem aan my studie, hulle het so mooi oopgemaak en gedeel dat ek sommer baie trots was op hulle.

Ek het ook deur die loop van die week die informele onderhoude met die sekondêre deelnemers gedoen en dit was vir my baie lekker om te sien dat die meeste opmerkings oor die twee deelnemers redelik positief van aard was en dat beide van hulle geliefd en gewild is onder die mense wat naby aan hulle is.

lets wat my opgeval het is hoe goed ouers hulle kinders ken en dit was vir my verbasend dat die moeders in beide gevalle bewus was van die feit dat die deelnemers nie werklik effektief kan kommunikeer nie.

Ek was verbaas oor hoeveel van die inligting wat ek op die Bar-On EQi kursus ek kon toepas tydens die aanvanklike data-insamelingsproses.

17 September 2007

Ek het vandag met die intervensie begin, ek dink ek was meer opgewonde daarvoor as wat die deelnemers was. Ek het egter heeltemal te veel goed vir vandag beplan en ek moes van die aktiwiteite uitlaat omdat die deelnemers te lank geneem het met dit wat ons wel gedoen het. Ek het hieruit net weereens gesien dat leerders met verale leergestremdhede inligting stadiger verwerk as ander leerders en daarom moes ek aktiwiteite beplan wat inligting herhaal en ek moes meer tyd toelaat vir die aktiwiteite. Hierdie sessie het lank geneem en ons het gedurig gebreek om seker te maak dat die deelnemers gemaklik en gereed is vir die volgende deel van die aktiwiteite.

Beide die deelnemers was baie gretig om met die aktiwiteit te begin aangesien hulle albei kreatief is sou hulle moontlik 'n kunstige aktiwiteit meer geniet as 'n teoretiese aktiwiteit. Hulle het dit vreeslik geniet en was stokflou aan die einde van die sessie. Deelnemer A se emosie-bome was baie kleurvol en hy het dit geniet om prente uit te soek daarvoor. Deelnemer B wou glad nie prente soek nie, sy het verkies om eerder te teken. Ek moet eerlik sê ek is ook nogal flou na die aktiwiteite.

21 September 2007

Vandag het ons sessie 4 gedoen ek die deelnemers het dit verskriklik geniet. Hulle het so gelag dat ek gedink het hulle gaan maagpyn kry. Hulle het ook vir my vertel dat die vir hulle die lekkerste sessie tot op hede was. Dit was vir my waardevolle terugvoer en dit was uit die aksies en raaiskote duidelik dat hulle tog in 'n mate van die inhoude aangaande die emosionele woordeskat wat ons tydens die eerste drie sessies gedoen het, geïnternaliseer het en hier suksesvol kon toepas en inoefen.

Al het die skool vandag gesluit het dit hulle nie gepla nie, hulle het gretig gewer en saam beplan oor die intervensie sessies wat sou voortduur tydens die skool vakansie.

25 September 2007

Ek is so bly dat ek in oorleg met my studieleiers besluit het om hierdie tema apart met die onderskeie deelnemers te behandel. Deelnemers A het aanvanklik gesukkel met die reëls van probleemoplossing en ek dink hy sou dalk skaam gevoel het as Deelnemer B by was. Dit het ook redelik lank geneem vir hom om werklik die reëls te verstaan en te kan toepas op die nuwe probleme wat vir hom uitgedink het. Hy het tog die oplossings self gekry. Deelnemer A het aanvanklik uitgebrei op die probleme en onvanpaste oplossings verskaf deur grappies te maak en glad nie aandag aan die oplossingstrategieë te gee nie. Dit het

gelyk asof hy die meer kreatiewe deel van die sessie geniet het, hy het 'n breinkaart gemaak waarop hy die probleemsituasies neergeskryf het en aan my verduidelik het. Die eksternalisering en visualisering was ook vir hom lekker

Vir Deelnemer B was dit egter belangrik om hierdie vaardighede aan te leer en sy was gretig om die probleemoplossing strategieë toe te pas. Deelnemer B het goed met die abstrakte konsepte gewerk en sy het die visualisering geniet.

3 Oktober 2007

Ek het die laaste ruk die deelnemers aan hierdie studie dopgehou en ek kon sien dat daar 'n verskil was interme van die wyse waarop hulle met ander ongegaan het. Ek het ook baie positiewe terugvoer van hulle ouers gekry. Dit was so lekker om met hulle te werk.

Nadat ek die resultate verwerk het is ek positief oor my studie. Uit die resultate kon ek sien hoe die intervensie wel 'n verskil sou kon maak in die lewe van leerders met 'n verbale leergestremdhede en alhoewel dit vir my 'n moeilike en stresvolle tyd was, was dit vir my baie vervullend om hierdie navorsing te doen. Dit was uitdagend en ek moes heelwat van my vooroordele en aannames herevalueer en selfs verander.

Dit was vir my 'n wonderlike ervaring.

BYLAGE K



UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

BYLAAG K



Bylaag K

1 Sessie 1 (Gesamentlike sessie): Emosionele woordeskat

1.1 Doelstelling van die sessie

Die doelwit van die sessie was ander emosies as kwaad, bly en hartseer om aan die deelnemers bekend te stel, soos deur hulle geïdentifiseer tydens aanvanklike aktiwiteite. Die rasionaal was dat emosies in verskillende hoofkategorieë geplaas kan word en dat elkeen van hierdie kategorieë verder verfyn kan word wat betref die intensiteit van emosies.

1.2 Verloop van die sessie

Die konsep “familieboom” is met die deelnemers bespreek. Aangesien beide van hulle reeds in die verlede ’n familieboom gemaak het van hulle families, was hulle bekend met die konsep. Hierna het ek aan die deelnemers verduidelik dat, net soos elke familie ’n stamboom het, elke emosie ook ’n stamboom het. Deelnemers moes vyf kategorieë van emosies identifiseer. Ek het dit beklemtoon dat sommige emosies kan saam gegroep kan word maar dat ander emosies moeiliker is om te kategoriseer aangesien dit in meer as een kategorie kan pas.

Ek het opdrag gegee dat die deelnemers elk ’n “emosieboom” met vier van die vyf geïdentifiseerde kategorieë van emosies moes teken. Die kategorieë was: kwaad, hartseer, gelukkig, ongelukkig en jaloers.

Die boomstam van die “emosieboom” was dan byvoorbeeld kwaad en die takke dan verteenwoordigend van die verskillende grade van elke emosie, byvoorbeeld vies, ongelukkig, briesend en woedend. Langs elke vertakking moes die deelnemers ’n prentjie plak of skets, asook aandui wat hulle so laat voel.



1.3 Refleksie

Deelnemer A en Deelnemer B was albei baie gretig om met die emosiebome te begin. Alhoewel hulle albei aanvanklik bekommerd was dat hulle dalk nie aan die verwagte eise sou kon voldoen nie, het hulle gou ontspan. Teen die einde van die sessie was hulle moeg, maar tog gretig om vir die volgende sessie te kom.

1.4 Algemene opmerkings

Deelnemers het die sessie aanvanklik met 'n mate van angs benader aangesien dit nie gelyk het of hulle in hul eie vermoëns vertrou het nie. Met die nodige aanmoediging en prysing was hulle egter daartoe in staat om die taak af te handel.

Alhoewel die sessie baie lank geneem het, wou beide deelnemers dit graag afhandel. Die sessie was informeel en is gereeld onderbreek met ruskanse vir die deelnemers. Dit het gelyk of die deelnemers die sessie geniet het, aangesien hulle dikwels gesels en gelag het. Die deelnemers se gemak met die sessie en met my as navorser is waarskynlik aanduidend van goeie verhoudinge tussen die betrokke partye.

Ek sluit die “emosiebome” hierna in. Eers Deelnemer A s'n en dan Deelnemer B s'n.



COPIE

Barre ongelukkig
• As taf Ander mens seeling

Ontsteld

• As ek nie goed oërens
o. vrede

• As iemand my
verneek

Biedjie ongelukkig

• As n vriend
v. f my jok

Ongeveel
• As ek my
teen stomp

Verveeld
• By die huis

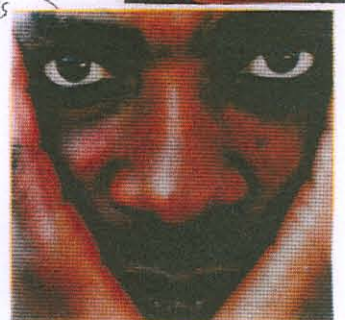
Ingeklings



Illustrasie: Wayne Dwyer



8



• As ek pyn het

• As iets my hand breek

• As n meisie my hand breek

• As ek iets my pta

• As ek te toegesied is

• As ek swartling





Wesklaan

• As ek hard
teel en ek doen
se vrees sleg

• As die gung
afgaan

Bekommer

• My
male se besig
heid

Self moord y. dagtes

• Niks!

if

• As ek nie op is nie

Bona

• As my Pa
op my afsform.



Depressed



Lekkers
Pietaltes

• Die gaffie
vo' vrunder
As ek Lick vanry.

• As ek verloor
Huwintse Blydskap?
• As ek Kariton toe gaan
• As ek Kerita kan gaan
• As ek by my tante is

Bly!

• As ek van 'n
vriende is

Happy

• As ek Swam met
my vriende is

elukkig



HARDKOPPIG

met die reëls van
sint neerseds

NOGATIEF

AKTIE

AGRESIEF

Wanneer iemand my kwaad maak

WROEDEND

As et sukses

IES



Kwaad



Taloes op

goed

de mens se
reël is al mal

atgunstig

Taloes op manse

de mens se
reël is al mal

Taloesie



2. Sessies 2 en 3 (afsonderlike sessies): Om die leerders se emosionele woordeskat verder uit te brei en te verfyn.

2.1 Doelstellings van die sessies

Die doelwit van die sessies was om die deelnemers se emosionele woordeskat uit te brei en te verfyn. Deelnemers moes identifiseer hoe hulle sekere emosies hanteer, wat tot die beleving van hierdie emosies lei en watter strategieë gebruik kan word om aan ander te toon hoe hulle voel deur gebruik te maak van die ABC-tegniek.

Ek het ook gepoog om die deelnemers te leer hoe om situasies te identifiseer waarin hulle emosies kontrole vereis, deur die ABC-tegniek toe te pas. Verder het ek gepoog om die deelnemers tot insig te begelei wat betref hul eie emosies en om tegnieke te identifiseer om emosies te hanteer.

2.2 Verloop van die sessies

Ons het die sessie begin deur die ABC-Tegniek te bespreek en in te oefen, dit te kan toepas. Hierna het die deelnemers 'n gevoelswoordeboek saamgestel. Daar is aan elkeen ses kleure karton gegee en hulle moes die emosie, wat hulle aan die kleur koppel, aandui. Daar is vyf kartonne van elke kleur en die deelnemers moes ten opsigte van elke kleur 'n ander opdrag voltooi. Op die eerste karton moes hulle die emosie uitbeeld asook benoem. Op die tweede bladsy het die deelnemers 'n beskrywing gegee van dit wat die emosie gewek het. Op die derde bladsy moes 'n beskrywing kom van hoe hulle op hierdie emosie reageer. Die vierde bladsy is gebruik om nuwe idees te breinstorm, om sodoende ander maniere te vind om op elke emosie te reageer, sodat ander ook kan weet hoe hulle voel. Die laaste bladsy is gebruik vir refleksie; elke deelnemer moes 'n situasie beskryf waarin hulle die nuwe strategie gebruik het om op 'n situasie te reageer en dan moes die uitkoms hiervan beskryf word.



Tydens die sessies het die deelnemers elk 'n gevoelswoordeboek gemaak. Hulle kon elk ses emosies van hul familie bome kies en moes 'n kleur aan elke emosie toeken. Die woordeboeke is met elke deelnemer afsonderlik bespreek. Idees is gebreinstorm oor watter ander tegnieke moontlik deur hulle ingespan sou kon word om hulle emosies te verwoord en tot uitdrukking bring.

2.3 Refleksie

Deelnemer A en Deelnemer B was albei baie gretig om te begin, hulle het die kreatiewe deel van die intervensie baie geniet. Dit het egter duidelik geword dat hulle dit moeilik gevind het om hulle hantering van bepaalde situasies en emosies te verwoord. Deelnemer A het baie langer geneem om hierdie gevoelswoordeboek te voltooi. Aan die einde van die sessies was hulle albei baie moeg, maar tog gretig om weer vir die volgende sessie terug te kom.

2.4 Algemene opmerkings

Die rustige en kalm atmosfeer tydens die sessies het beide deelnemers gehelp om gemaklik die gegewe take af te handel. Deelnemer A en Deelnemer B wou graag met hierdie opdrag begin; die taak het vir hulle na pret gelyk, maar die inhoud was vir hulle moeilik om af te handel. Ek het uitgedrukte prente gebring wat hulle moontlik sou kon gebruik, maar dit was nie 'n suksesvolle middel nie, aangesien dit nie in kleur was nie. Dit was vir hulle moeilik om die emosies te identifiseer omdat die prente in wit en swart uitgedruk was. Hulle het albei tydskrifte verkies.

Die voorblaaie



Deelnemer A





3. Sessie 4 (gesamentlike sessie): Uitdrukking van emosionele woordeskat

3.1 Algemene opmerkings

3.1 Doelstelling van die sessie

Tydens hierdie sessie het ek gepoog om aan die deelnemers die geleentheid te gee om deur middel van 'n speletjie ("Stomstreke"), binne 'n beskermde omgewing, die nuwe, aangeleerde vaardigheid van gevoelsuitdrukking teenoor 'n ander te toets. Elke deelnemer moes op 'n nie-verbale wyse gevoelens aan die ander kommunikeer, wat dan moes raai watter emosie dit is.

4. Sessie 5 (apart): Die ontwikkeling van probleemoplossingsvaardighede

Die rasionaal is dat, vir interpersoonlike verhoudinge om suksesvol te wees, dit nodig is om te kan verstaan en te kan insien hoe ander voel, en op die regte manier daarop te reageer.

In hierdie sessie het ek gepoog om die deelnemers se probleemoplossingsvaardighede te

3.2 Verloop van die sessie

Ek het eerstens seker gemaak dat die deelnemer die speletjie ken. Die sessie is begin met die deelnemers wat uit 'n groot hoed elk drie kaartjies moes trek. Op die kaartjies is emosies of situasies neergeskryf. Die deelnemer moes dan hierdie emosies of situasies uitbeeld deur net 'n gesigsuitdrukking te gebruik. Die ander deelnemer moes dan hierdie voorgestelde emosies identifiseer. Daar is seker gemaak dat die deelnemer die spel ken. Die spel het op 'n puntestelsel gewerk en daar was 'n prys beskikbaar vir die deelnemer met die meeste punte.

Die verskillende emosies en situasies wat op die kaartjies verskyn het, was werklike

situasies waarmee beide deelnemers alledaags gekonfronteer word.

Die verskillende oplosstrategieë neergeskryf.

3.3 Refleksie

Deelnemer A en Deelnemer B het die sessie baie geniet. Met tye het hulle so gelag dat hulle nie die emosies kon uitdruk nie. Hulle het vir mekaar gelag en vir hulself. Hulle het genoem dat dit die lekkerste sessie nog was.

3.4 Algemene opmerkings

Alhoewel die deelnemers die sessie baie geniet het, het dit vir hulle duidelik geword hoe hulle soms emosies verkeerdelik uitdruk, in so mate dat ander mense hulle verkeerd verstaan of die emosies verkeerdelik interpreteer. Net so het die besef tot hul deurgedring dat hulle soms ander verkeerd verstaan of ander se emosies verkeerd interpreteer. Dit het gelyk of dit vir hulle baie insiggewend was.

4. Sessie 5 (apart): Die ontwikkeling van probleemoplossingsvaardighede

4.1 Doelstelling van die sessie

In hierdie sessie het ek gepoog om die deelnemers se probleemoplossings-vaardighede te ontwikkel. Ek het die verskillende probleemoplossingstrategieë aan Deelnemer A en Deelnemer B verduidelik. Dit bied aan hulle die geleentheid om hul eie strategieë ten opsigte van probleemoplossing te toets en die nuwe strategieë aan te leer, indien hulle sien dat hul eie strategieë nie toepaslik of effektief is nie.

4.2 Verloop van die sessie

Die sessie is begin met 'n gesprek oor die wyse waarop hulle probleemsituasies aanpak en benader. Ons het saam probleemsituasies uitgedink waarvoor hulle die oplossings moes uitwerk. Die aanvanklike oplossings is deur die deelnemers gebied voordat ek met hulle die verskillende strategieë bespreek het. Hierdie moontlike oplossings is met die onderskeie deelnemers bespreek. Die deelnemers moes so ver moontlik hul eie werkstrategieë neerskryf.

Die ses stappe van probleemoplossing, soos voorgestel deur Stein en Book (2006:163), is met die deelnemers bespreek en die oorspronklike probleme weer bekyk met inagneming

van die nuwe kennis. Dieselfde probleemsituasies is weer deur die deelnemers bekyk vir moontlike oplossings.

4.3 Refleksie

Deelnemer A het aanvanklik uitgebrei op die probleme en onvanpaste oplossings verskaf deur grappies te maak en glad nie aandag aan die oplossingstrategieë te gee nie. Deelnemer B was gretig om die probleemoplossingstrategieë toe te pas.

4.4 Algemene opmerkings

Beide deelnemers het teen die einde van die sessie die voorgestelde strategieë verstaan en beide van hulle kon dit in die gegewe situasies toepas.

Die sessie met Deelnemer A het langer geneem as dié met Deelnemer B, maar beide deelnemers wou dit graag afhandel.

5. Sessie 6 en Sessie 7 (apart): Reëls van Probleemoplossing

5.1 Doelstellings van die sessies

Die doelstelling van die sessie is om die deelnemers die waarde van probleem eksternalisering, oplossings te visualiseer en te vereenvoudig. In hierdie sessies is die verskillende probleemoplossingstrategieë aan Deelnemer A en Deelnemer B verduidelik. Dit het aan hulle die geleentheid gebied om hul eie strategieë ten opsigte van probleemoplossing te toets en die nuwe strategieë aan te leer, indien hulle besef het dat hul eie strategieë nie toepaslik of effektief was nie.

5.2 Verloop van sessies

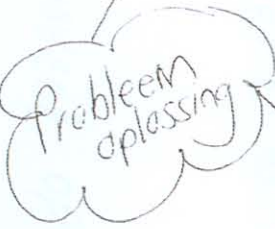
Ek het aan die deelnemers die verskillende reëls vir probleemoplossing verduidelik soos deur Stein en Book (2006) daargestel. Hulle het daarna opdrag gekry om met behulp van



1. Bid vir oplossing

2. Vra vir hulp

3. Leen iemand se fan / geld



Ek bereik my punt.

Ek dink

Dan doen ek iets

How do I solve my problem?

How can I do this?

Ek voer met plan

Ek begin om dit te doen

Probleem oplossing

- besef daar is 'n probleem
 m voel gemotiveerd om dit op te los
- def + formuleer die probleem
 so duidelik as moontlik
 m info!
- genereer soveel oplossings as moontlik
 m brainstorm
- Kies een van die oplossings
 m probeer dit uit
- evalueer die uitkomst
 m het dit gewerk?
- Herhaal die proses indien nodig

• Kies beste oplossing

• Probeer die probleem "omdoop"

LD maak dit snaaks
 Koppel dit aan bekende situasies

PROBLEEM OPLOSSING

Dink aan anders oplossings.
 - al klink dit dan.
 - skryf alles neer
 hoe probeer, kyk werk dit KRN

• Breek die probleem in klein stukkes

• Het dit gewerk?

• Kyk wat jy kan verander

• Praat met ander
 hoor of hulle 'n pl
 het!

die drie reëls vir probleemoplossing met betrekking tot bepaalde probleemsituasies die probleme te eksternaliseer en te vereenvoudig en die oplossings te visualiseer.

Die eksternalisering van probleme is deur die deelnemers op papier, deur sketse of woorde gedoen sodat die probleem vir hulle in stappe uiteengesit is, wat die toepassing van die ses stappe wat vroeër behandel is, makliker.

Hierna is die vaardigheid van visualisering deur die deelnemers inge oefen, deurdat hulle die oplossing van die probleemsituasie visualiseer en deur hul geestesoog die uitkoms van die oplossingsproses sien. Die deelnemers kry geleentheid om nuwe probleemsituasies te skep en hierdie situasies te visualiseer.

Tydens die volgende sessie is die vereenvoudiging van die probleem inge oefen, om die probleem in kleiner, meer hanteerbare dele op te breek. Die probleemsituasies is deur my uitgedink en kaartjies waarop dit beskryf is in 'n hoed gegooi. Elke deelnemer trek 'n kaartjie en verduidelik aan die ander deelnemer hoe hy/sy te werk gaan om die drie tegnieke toe te pas om sodoende by die oplossing uit te kom.

5.2 Verloop van sessie

Die drie reëls vir probleemoplossing, soos voorgestel deur Stein en Book (2006), is met die deelnemers bespreek en hulle het elk hul eie probleem situasies geskep, waarvoor ons dan gesels het.

5.3 Refleksie

Deelnemer A het tydens die sessie die reëls vir probleemoplossing goed inge oefen. Dit het gelyk asof hy die meer kreatiewe deel van die sessie geniet het; hy het 'n breinkaart gemaak waarop hy die probleemsituasies neergeskryf het en aan my verduidelik het. Die eksternalisering en visualisering van probleemsituasies was ook vir hom lekker.

Dit was 'n baie insiggewende sessie; ek kan by die deelnemers uitvind wat hulle tydens die intervensie geniet het en waarvan hulle niks gehou het nie. Beide Deelnemer A en

Deelnemer B het goed met die abstrakte konsepte gewerk en sy het die visualisering geniet.

5.4 Algemene opmerkings

Dit het gelyk asof Deelnemer A nie met die abstrakte konsepte kon werk nie en dit was nodig om die inhoude meer konkreet vir hom voor te stel. Deelnemer B het meer gemaklik met die konsepte omgegaan.

6. Sessie 8 (gesamentlike sessie): Afsluiting van die intervensieproses.

6.1 Doelstelling van die sessie

Die doel van die sessie is om die intervensie af te sluit. Daar is gefokus op die interpersoonlike vaardighede van die deelnemers. Die deelnemers het geleentheid gekry om vrae te vra oor enige aspekte van die sessies, asook oor konsepte waaroor hulle nie duidelikheid gehad het nie.

6.2 Verloop van sessie

Tydens hierdie sessie gesels die deelnemers met die navorser oor die sessies wat reeds afgehandel is. Dit is 'n informele gespreksessie waartydens die deelnemers vrae vra en hulle opinies lig oor die temas, asook oor die effek wat dit op hulle gehad het.

6.3 Refleksie

Deelnemer A en Deelnemer B het meer ontspanne voorgekom tydens die sessie; hulle het gemaklik gesels en vrae gevra.

6.4 Algemene opmerkings

Dit was 'n baie insiggewende sessie; ek kon by die deelnemers uitvind wat hulle tydens die intervensie geniet het en waarvan hulle niks gehou het nie. Beide Deelnemer A en

Deelnemer B was gretig om aan my te vertel waarvan hulle gehou het en wat hulle sou verander het.